

Curaçao op Frankfurter Buchmesse

Johannes Gutenberg had de boekdrukkunst uitgevonden in Europa. FOTO BIOGRAPHY.COM

Vakbeurzen hebben, ongeacht het thema, een ding met elkaar gemeen: ze zijn groots, de productaanbieders zijn zenuwachtig en de bezoekers lopen als verdwaalde kippen rond. Om het even hoe overzichtelijk ze zijn, maken beurzen een wanordelijke indruk. De Frankfurter Buchmesse is daarop geen uitzondering. De Messe is een Duitse boekenbeurs die in 1949 is ontstaan op initiatief van de beurzenvereniging van boekhandels in Duitsland.

DOOR ERIC DE BRABANDER

De Frankfurter boekenbeurs heeft een geschiedenis van meer dan 500 jaar. Een boekenbeurs in Frankfurt had zich al geprofileerd, nadat Johannes Gutenberg in Mainz, enkele kilometers van Frankfurt, kwam wonen. Gutenberg had de boekdrukkunst uitgevonden en de beurs probeerde deze innovatie te verspreiden. De boekdrukkunst was overigens al ver voor Gutenberg in Korea uitgevonden, dit eerlijkheidshalve. Die arme Gutenberg had dat uiteraard niet kunnen weten.

Tot laat in de 17e eeuw bleef Frankfurt am Main de centrale boekenbeursstad van Europa. Door politieke en culturele omwentelingen ging in de tijd van de verlichting deze rol naar Leipzig, waar de Leipziger Boekenbeurs werd gehouden. Pas 200 jaar later leefde de boekenbeurs in Frankfurt weer op: 205 Duitse exposanten verzamelden zich van 18 tot 23 september 1949 in de Frankfurte Paulskerk voor de eerste boekenbeurs na de oorlog.

Frankfurt werd in de Tweede Wereldoorlog door de geallieerden voor een groot deel platgebrand en dat is tot op heden merkbaar. De stad wordt door de traag meanderende rivier de Main in een noordelijk en zuidelijk deel verdeeld. Het noordelijke deel is het zakencentrum.

Moderne wolkenkrabbers met de logo's op de gevels van voornamelijk banken en andere financiële dienstverleners, worden afgewisseld met een enkel oud gebouw dat door de bommen uit de Big-Bommenwerpers van de Amerikanen gespaard is gebleven. Midden in die stad staan enorme moderne hallen waarin de Frankfurter vakbeurs, een van de grootste werkgevers van Frankfurt am Main, gevestigd is. Je kan een dag door die hallen lopen zonder meermalen in dezelfde ruimte te komen. In de binnenstad van Amsterdam zou zo'n enorme beurs, vele malen groter dan de RAI, natuurlijk nooit gepast hebben zonder er eerst een bommentapijt neer te leggen.

Het zuidelijk deel van Frankfurt is grotendeels gespaard gebleven. Er staan statige oude huizen waarin chique winkels, restaurants en domiciles, doorsneden door rustige straten. En aan de noordzijde is dit stadsdeel begrensd door de rivier de

Main en een parkachtige groene strook land.

Uitgeverij In de Knipscheer, die zich toelegd heeft op literatuur uit Nederlandse ex-kolonien, had het mij mogelijk gemaakt om de grootste boekenbeurs ter wereld te bezoeken. Uiteraard om mijn eigen romans aan buitenlandse uitgevers in vertaling aan te bieden. Ik had echter ook een flink aantal exemplaren van een versgedrukte catalogus bij me, waarin meerdere Curaçaose auteurs en een synopsis van hun werk in het Engels opgenomen zijn, om geïnteresseerden kennis te laten nemen van onze Caraïbische literatuur. Scott Rollins, New Yorker van origine, literatuurexpert en vertaler, onder andere van mijn werk, vergezelde mij. Zonder hem was ik verdwaald. Scott kent het reilen en zeilen van de boekenwereld op zijn duimpje.

Een ritje van vier uur van Amsterdam naar Frankfurt met de hogesnelheidstrein van de Deutsche Bundesbahn, daar begon het mee. Vele bekende gezichten van Nederlandse en Vlaamse auteurs kwamen we in de trein tegen, want dit jaar stond de Buchmesse in het licht van de Nederlandse en Vlaamse literatuur. En daar hoort de Caraïbische Nederlandstalige literatuur ook bij, zo hadden we bedacht.

Wat we bij ons hadden was een koffer vol boeken en catalogi, een laptop, onmisbaar om uitgevers van pdf's te voorzien, want niemand heeft er puf in dozen vol boeken de halve wereld over naar huis te slepen.

De Buchmesse is een absolute vakbeurs. Er lopen uitsluitend mensen rond die iets met het boekenvak te maken hebben. Dat zijn de uitgevers op de begane grond, verdeeld over de beurs in secties van het land waar ze vandaan komen, van Ja-

pan tot Senegal, van Colombia tot Canada.

Dan zijn er de 'literary agents' op de tweede en derde verdieping. Hun taak is het bemedelen van afspraken om de grootste boekenbeurs ter wereld te hebben." Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het toekennen van de Nobelprijs voor de literatuur aan Bob Dylan. Er moet dan met spoed een boek in de handel komen met alle teksten van Bob Dylan. Maar het kan ook dat de packager een auteur van naam benadert om een thriller te schrijven over bijvoorbeeld een IS-strijder die terugkeert in Duitsland en zich daar ontzet met een gevraagde seriemoordenaar die zijn slachtoffers de kop afsnijdt. Omdat IS nu dagelijks het nieuws haalt, hoopt de packager erop interesse bij het publiek te wekken. De uitgever zorgt dan voor de mar-

keting en dat het boek vooraan in de boekwinkels komt te liggen. Dan heb je nog de stands van de overheden van de deelnemende landen waar afspraken gemaakt kunnen worden over vertaalsubsidies. In Nederland is dat het Nederlands Letterenfonds. En verder vind je bibliothecarissen, wetenschappers, illustrators, mensen van de dienstensector, filmproducenten, vertalers, drukkers, verenigingen, kunstenaars, schrijvers, antiquairs en software- en multimedia-aanbieders om hun waren aan te bieden en om zaken te doen. Er is op de Buchmesse geen boek te koop. Deals worden gesloten, afspraken gemaakt en contracten worden getekend. Het gaat om handel en om geld,

en dat is voor een schrijver als ik een andere wereld. Iedereen is druk. Meermalen zit ik samen met Scott aan tafel met een Duitse, Engelstalige of Spaanstalige uitgever en meerderen waarvan worden over vertaalsubsidies duidelijk dat er geen belangstelling was. De uitgever gaapte, keek op zijn horloge of zei botweg dat de volgende afspraak zich al aangediend had. Een vriendelijke handdruk en op naar de volgende. Gelukkig was er toch voldoende belangstelling voor mijn twee laatste boeken om op zoek te gaan naar vertaalsubsidie die dan ook toegezegd werd door het Nederlands Letterenfonds, dus Scott en ik konden tevreden zijn.

De Buchmesse is de brug tussen de literatuur als kunstvorm en de keiharde zakenwereld. Met een bezoekersaantal van bijna 300.000 verdeeld over vijf dagen is de Messe met gemak de grootste literaire gebeurtenis van deze wereld. Het evenement is 'glamourous' van opzet. Overal lopen er nationale en internationale schrijvende beroemdhdeden rond en kunnen ze zich leent voor vertaling en internationale publicatie. Veel auteurs zijn op deze manier internationaal doorbroken. Het jaar 1993, toen Nederland ook gastland was, betekende voor Harry Mulisch en Cees Nooteboom een internationale doorbraak. De tijd zal leren wie er dit jaar, in 2016, aan de beurt zijn. Een aantal Curaçaose schrijvers is in de catalogus van 'Global Illustrators Award' werd uitgereikt, alsmede de Duitse stripboekprijs en de 'Frankfurter Buchmesse Award for best International Literary Adaptation'.

Een bijzonder zwaartepunt in het aanbod vormt een jaarlijks wisselend gastland, dit jaar Nederland en Vlaanderen. Het gastland speelt in het culturele

Een poster die bij de literair agenten hing. De Brabander vond hem mooi en vooral ook erg Duits. Hij stelt hierover: „Meine Seele, ziel, maar ook karakter, gemoed, gearhdheit. Een plaatje kan verduidelijken wat bedoeld wordt. Maar een schrijver kan dat beter.”

FOTO ERIC DE BRABANDER

Frankfurt wordt opgesplitst in twee delen door de rivier de Main.

Eric de Brabander. „Wat eet je in Duitsland beter dan sauerkraut mit schweinschinken.”

FOTO PRIVÉ

De kleurrijke kakafonie van de Buchmesse.

Scott Rollins, vertaler, dichter, schrijver en literatuurexpert, met op de achtergrond de tafels van de literary agents waaraan druk onderhandeld wordt.

FOTO ERIC DE BRABANDER